

Uredništvo in upravništvu:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nadstropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Če bi hotel kako deželo hudo kaznovati, bi jo dal vladati literatom.

Pruski kralj Friderik II.

Beli prapor miru!

Na zborovanju bivše S. L. S. dne 18. septembra 1917. je predlagal njen načelnik dr. Šusteršič zahvalno izjavo svetemu Očetu Benediktu za njegovo prizadevanje v prilog svetovnemu miru. Na to je dobil sledeči odgovor:

Iz Vatikana, dne 1. dec. 1917.

Preblagorodni gospod!

Sveti Oče je blagonaklonjeno sprejel vdanostno izjavo, ki so jo katoliški Slovenci po Vašem pismu podali Njemu, ki je vzvišeni namestnik Kralja miru in ki, nestrtno vseh krivicah in po vsem odporu, neutrudno nadaljuje svoje mirovno delo.

Sveti Oče se presrečno zahvaljuje za podano izjavo in le želi, da bi molitve pobožnih vernikov k usmiljenemu Bogu, združene z deli pokore in usmiljenja, narodom čimprej naklonile božjo blagodat, ki jo zadržujejo tolikeri grehi, in da bi kmalu zasijal tisti zaželjeni dan, ki bo neločljivo združil vse ljudi v bratovski ljubezni pod belim praporom miru. Vam pa in vsem članom Vaše stranke iz srca podeljuje zaproseni apostolski blagoslov.

Ko Vam to sporočam, želim Vam od Boga vse dobro in ostajem Vam, Preblagorodni gospod,

vdani
kardinal Gasparri.

Kako stojimo z mirom?

Največji dogodek prešlega tedna je bil govor zunanjega ministra naše monarhije grofa Černina v odseku avstrijske delegacije, v katerem je na odkrit in odprt način, kakor doslej še noben diplomat na takem mestu, razložil položaj v Brestu Litovskem, označil obravnavajoče faktorje in povedal svoje misli. Sledila je debata in na to glasovanje, ki je podalo dvetretjinsko večino za politiko grofa Černina. Pa še večjega pomena nego ta uspeh pri glasovanju je velikanski moralni uspeh, ki zveni iz razprave same, in vsled katerega stopi danes grof Černin pred mednarodno mirovno sodišče kot vodilni mož.

Računati moramo z dejstvi. Morda bo ta ali oni razočaran in nezadovoljen, ker si je tek svetovnih dogodkov drugače predstavljal in verjel fantazijam, s katerimi neodgovorni in nerazumni časnikarji pri nas pitajo občinstvo. A prvi pogoj za vsakega politika mora biti ta, da gleda z jasnim očesom dejstvom v oči.

Kaj je kratka vsebina Černinovega govora?

Najprej naglašja težavo, voditi diplomatske dogovore pri odprtih oknih, ker nervoznost, ki nastane pri vsaki novici v zunanjem svetu, moti obravnave. Pri takih obravnavah treba ohraniti mirno kri. Mogoče je le tedaj dovesti do dobrega konca, ako ljudstvo v zaledju svoje zastopnike podpira

s svojim zaupanjem. Temelj, na katerem vodi naša monarhija obravnave, se glasi **brez kompenzacij in aneksij.**

Ta program je grof Černin kot prvi od govorni državnik izrekel, in na tem temelju hoče obravnave voditi do konca.

Nobenega metra zemlje in nobenega solda odškodnine od Rusije

ne zahteva monarhija. Če se Rusija tudi postavi na tako stališče, je mir ž njo lahko kmalu sklenjen. Od te poti se ne pustimo odriniti v stran niti od vsenemcev, ki hočejo aneksije, niti od socialnih demokratov, ki hočejo mir za vsako ceno, tudi v škodo državi. Če bi Rusija od nas kaj takega zahtevala, bi morala vojska seveda iti naprej.

A na tem se mir ne bo izjalovil, ker sta se obe strani zedinili obravnavati na podlagi, da druga neče od druge ničesa vzeti.

Težave obravnave z Rusijo so pa velike, ker nam ne stoji nasproti en pogodnik, ampak jih je več, ki se medseboj ne morejo zediniti. Tu je prva

Ukrajina,

s katero smo se že precej daleč dogovorili, kake trgovske zveze hočemo ž njo imeti za bodoče. Vmes pa pride petrograjska vlada, ki ne priznava, da bi smela Ukrajina voditi pogajanja samostojno, ker njene meje še niso končno določene, in da se mora petrograjska vlada tudi glede Ukrajine udeleževati pogajanj. Temu pa se nečejo pridružiti

LISTEK.

Zdaj se izve, kdo je polomil svetovno uro in naredil vojsko!

V tistih časih je nastala armada prstovoljcev, kateri je stopil na čelo mož odločnega duha in nevpogljive volje, ki je v svojem življenju izvojeval že marsikateri boj, in je sklenil, da hoče sedaj izpeljati nekaj, da bo svet strmel. Napovedal je sveto vojsko vsemu pokvarjenemu svetu in se sam imenoval za vrhovnega poveljnika. To je bila v tistih časih splošnega vojskovanja sedemindvajseta vojna napoved, in vojska, ki je vsled nje nastala, je bila hujša od vseh drugih.

To je pa prišlo takole:

Vrhovni poveljnik svete vojske Janez Vodan je imel svoj glavni stan na Holmcu, odkoder je opazoval svet in to, kar se godi na njem in okoli njega. Bil je z razmerami skrajno nezadovoljen. Opazil je napake v vsem svetovnem sestavu. Nobena stvar ni šla po njegovi volji. Sklenil je, da treba poseči vmes z vso odločnostjo in ves sestav tega nerodnega svetovja zasukati v drugo

smer. Svetovna ura je bila potrebna temeljitega popravila.

Tedaj je stegnil vrhovni poveljnik svojo roko s Holmca v vesoljstvo in je navil svetovno uro. Krepko je zasukal in dejal: „Od zdaj naprej bo tako!“

Svetovna ura je zahreščala. „Že dolgo ni bila navita“, je dejal vrhovni poveljnik. „Skrajni čas je bil, da sem posegel vmes v to zanikarnost.“

A od tega trenutka so se začele hude reči.

Janez Vodan je namreč svetovno uro narobe navil.

Mesec ni več vedel, kod in kam, in se je opotekal po nebu. Zvezde so se trkale med seboj. Na zemlji ljudje niso več vedeli, kdaj je dan in kdaj je noč, ker je solnce prišlo iz tira. Tudi ljudje so postali čisto zmešani in so se začeli zmerjati med seboj. Ker je bilo vse narobe, se je mladina dvignila nad stare ljudi, podložniki so se postavili nad svoje predstojnike.

Kar naenkrat je stalo vse na glavi. Vsak je hotel komandirati in nobeden ni hotel poslušati. Dana beseda ni nič več veljala. Kdor je govoril resnico, so mu rekli, da laže, laži so si pa nadevale ime resnice. Če si rekel da, so te zmerjali, zakaj praviš ne, če si šel po ravni cesti, so dejali, da

se v grmovju skrivaš. Modri ljudje so postali norci in norci so veljali za modrijane. Učitelji so morali poslušati, in otroci so začeli učiti. V blaznici so postavili norca za voditelja in zdravnika so vtaknili v nasilni jopič. Na cesti je tat vklestil stražnika in ga je gnal v zapor. Kdor je imel veliko dolga, je hodil ponosno okoli kot bogatin in je zaničeval one, ki so si kaj prihranili. Kdor je hotel denarja imeti, je kar dal v časnike: Dajte! pa so ljudje denar skup nosili. Za račune se ni nihče več brigal. Vse je šlo tjevendan, kakor bi bilo konec sveta. Dva krajcarja ali dvesto milijonov je bilo vse eno, ker so številke tudi stale vse narobe. Tudi časniki se niso več pisali od leve na na desno, ampak narobe, in ljudje so brali od zadaj napred.

To je bila nova struja. Kdor je bil še pristaš stare struje, tega so vsi suvali, zmerjali in zaničevali.

Preganjani starostrujarji so se zbrali in so stopili pred vrhovnega poveljnika ter ga prosili:

„Vaša Prevzvišenost! Pomagajte nam in rešite svet popolnega poloma! Pametnemu človeku ni več živeti na svetu. Zdi se nam, da je svetovna ura polomljena. Nihče drugi ni v stanju, je zopet popraviti, kakor Vaša Prevzvišenost, gospod vrhovni

Ukrajinci. Mi hočemo, da med nami in med Ukrajino obveljajo stare meje, ki so bile pred vojsko.

Od Poljske

nečemo ničesar. Prosto naj prebivalstvo Poljske voli svojo usodo. Na obliki ni toliko ležeče, da se le Poljska po ljudski volji nam pridruži. Radi Poljske se ne sme mir niti za en dan zavleči. Če hoče Poljska se na nas nasloniti, ji ne bomo delali ovir. Mi bi radi, da bi se Poljska že sedaj po svoji vladi udeležila obravnave, a tega ne dopusti ruska vlada v Petrogradu, ki trdi, da je Poljska še sedaj del Ruske in njena vlada neopravičena v imenu dežele govoriti.

Razlika med Nemčijo in nami v umevanju samoodločbe ruskih narodov

obstoji v sledečem: Tudi Nemčija neče od Rusije s silo nobenega kosa zemlje, a v dveh rečeh je nespornost. Nemčija trdi, da se naj smatrajo kot veljavne izjave sedaj obstoječih ljudskih zastopov v občinah kot začasna podlaga za poznejšo končno ureditev po splošnem ljudskem glasovanju na široki podlagi. Ruska vlada ji v tem nasprotuje, ker ne priznava sedanjim zastopom na Kurskem in v Livoniji pravice, da bi govorili v imenu teh dežel.

Dalje zahteva Rusija, da se morajo prej vse nemške čete iz teh krajev odstraniti, preden se vrši glasovanje. Nemčija pa pravi, da je to nemogoče, ker če bi se to zgodilo, bi nastala taka upravna praznosta, da bi bila pogubna za te kraje same. Nastalo bi popolno brezvladje z največjo bedo. Vse, kar danes v teh deželah omogočuje državno življenje, je nemška last: železnice, brzjavni, pošta, tovarne, upravni aparat, policija, pravosodstvo. Če se to naenkrat neha, je popolni polom. Radi teh razlik v nazorih se pa ne smejo razbiti mirovna pogajanja, samo časa je treba zanje.

Če se enkrat z Rusi pomirimo, potem ni več daleč

splošni mir,

kljub vsem zaprekam, ki jih delajo naši sovražniki na zapadu. V zadnji izjavi ameriškega predsednika Wilsona se spozna precejšnje približanje našemu stališču, med njegovimi 14 predlogi so celo nekateri, katerim moremo z veseljem pritruditi. Kar se tiče Nemčije, bomo tisto posest, ki jo je imela Nemčija pred vojsko, branili kakor svojo lastno. To je medsebojno stališče nas vseh štirih zaveznikov.

poveljnik. Dajte, storite to, da človeški rod ne pogine!"

Tedaj se je vrhovni poveljnik raztogotil in je dejal: „Kdo pravi, da je svetovna ura polomljena, saj sem jo ravnokar jaz dejal v red in nanovo navil.“

„Pa glejte, Prevzišenost, luna se opoteka na nebu in ne ve ne kod ne kam, in vse je zmešano kakor na sodnji dan. Še solnce se je zmešalo, tako, da je ob enajstih že poldan, in krave se molzejo, ko še spe. Še pratika ne velja več!“

Še bolj se je raztogotil vrhovni poveljnik Janez Kalan in je dejal: „Pa tudi, če pride pratika ob veljavo: Ta red, ki sem ga naredil, je pravi. Stari čas je minul, in novi čas z novo strujo je prišel. Kdor se temu ne ukloni, je upornik. Vsem upornikom pa sedaj napovem sveto vojsko in proglašim kranjsko deželo za ožje vojno ozemlje.“

Pobiti in potrti so odšli starostrujari. Razglašena je bila sveta vojska po vseh vaseh in občinah in Kranjska je postala ožje vojno ozemlje z vsemi strahotami, ki iz tega izvirajo.

Hude stvari bomo še slišali.

Razširjajte „Resnico“!

Nobnega tujega vmešavanja v naše notranje zadeve!

Glede te važne točke je izjavil Černin sledeče:

Vse nasvete Wilsonove, kako naj pri nas v notranjosti države vladamo, vljudno, a odločno odklanjam. V Avstriji imamo parlament splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice. Ni bolj demokratičnega parlamenta na svetu, in ta parlament skupno z drugimi ustavno upravičenimi faktorji edini ima pravico, odločati o notranjih zadevah Avstrije. Govorim le o Avstriji, ker se v avstrijski delegaciji ne mešam v notranje zadeve Ogrske. Mi se tudi ne vmešavamo v ameriške zadeve in ravno tako odklanjamo jerobstvo vsake druge države.

Pozdravljamo Wilsonov predlog, da se naj izrečemo proti vsaki bodoči gospodarski vojski za svobodo morja in za razoroženje. **Glede Italije, Srbije, Rumunije in Črne gore,**

ki stoje še vedno na stališču „boja do končne zmage“, stojimo na stališču, da jim naprej ničesa enostransko ne odnehamo, ker bi nas to le zavezalo, sovražnikom dalo prednosti in poguma in tako vojsko podaljševalo brez konca... Naj Wilson nanje vpliva, da tudi oni povedo, kaj pravzaprav še hočejo z vojsko in pod kakimi pogoji se podajo v razgovor. A od tega je veliko odvisno, ako kmalu to store. Zgled je Italija. Ta bi bila lahko pred vojsko brez enega strela dobila veliko ozemlje. Ker je pa to odklonila, je izgubila stotisoče mrtvih, milijarde na stroških in uničenih vrednotah, je bedo in siromaštvo pripravila nad svoje prebivalstvo, in vse to samo, da je vselej izgubila koristi, ki bi jih bila lahko zastopala dobila.

Ukrajina ima živila

in jih bo k nam izvozila, kadar se pogodimo. Vprašanje prehrane je danes svetovna skrb. Mi hočemo mir s tistimi ruskimi deželami, ki imajo zaloge živil, pospešiti, da pomagamo našemu prebivalstvu. Zato ne smemo postati nervozni, da bi sklepali mir prenačljeno in lahkomisljeno in to korist izgubili. Tak mir mora dozoreti. V mirovnih pogojih mora biti določen, kaj nam bo naspornik dal, kajti Ukrajina hoče kupčijo narediti hkrati z mirom, ne šele pozneje. Boljše jutri dober mir z gospodarskimi koristmi, kakor danes slabega brez haska.

Zato ne sme prebivalstvo v tem važnem času pasti svoji vladi v hrbet s štrajki in nemiri. Kdor to dela, se vojskuje proti ljudstvu samemu.

Proti Černinu so se oglasili Čehi, socialni demokratje in dr. Korošec. Uspeh je bil pa ta, da je dobil grof Černin dvetretjinsko večino za svojo politiko. S tem je kurz naše zunanje in v velikem tudi naše notranje politike zapečaten. To je sedaj dejstvo, s katerim se mora računati.

Mir se bliža — to je danes jasno. Tudi najhujši sovražniki miru se bodo morali vdati!

H koncu še nekaj besed, o vlogi, ki jo je igral v imenu Kranjske dežele vsiljeni je delegat dr. Korošec. Končal je klavno njegova politika velikih fraz je postajala vedno bolj majhna, čim bolj je stala nasproti istinitim dejstvom. Za njegovo rezolucijo, v kateri je predlagal, da se naj pošljejo v Brest Litovsk zastopniki vseh avstrijskih narodov, da naj tam z Rusi obravnajo, so na pustili na cedilu tudi socialni demokratje, ker je jasno, da bi to le vojsko podaljšalo in delalo zmedo, ž njim so glasovali samo češki jud dr. Stranski, Klofač, Udržal in Tomášek.

Kdor premisli, kako krasno pozicijo so imeli Jugoslovani dne 30. maja prošlega leta v državnem zboru, in s tem primerja, kam nas je spravil dr. Korošec v tem kratkem

času, mora le obžalovati, da je bila Kranjska dežela topot v delegacijah tako slabo zastopana. Za jugoslovansko vprašanje bi bilo tisto zastopstvo, ki so ga hoteli kranjski zastopniki, neprecenljivo večje vrednosti. Dr. Šusteršič bi bil za našo stvar vsaj nekaj dosegel, dr. Korošec je pa podlegel popolnoma. Tega poraza tudi stotisoči podpisov ne morejo popraviti!

Tudi v visoki politiki je prva stvar — zdrava pamei.

Jako nesrečna je bila tudi dr. Koroševa izjava Bolgarije v prilog Srbiji. Kaj pa je tega bilo treba? Mi Slovenci nimamo nobenega povoda nasprotovati velikemu razvoju bolgarskega naroda, ki ima vojno nalogo na Balkanu. To glasno izjavljamo, da misli in čustva prebivalstva tiste dežele, ki jo je dr. Korošec zastopal v delegacijah, ni izražal. Mi protestiramo proti takemu zastopstvu!

Dr. Krek o dr. Šusteršiču.

Ker se o razmerju med dr. Kekom in dr. Šusteršičem toliko neresničnega piše in govori, priobčujemo tu članek, ki ga je v „Domoljubu“ l. 1913, št. 24 s svojim podpisom objavil dr. Krek. Članek se glasi:

Dr. Ivan Šusteršič.

Načelnik V. L. S. je dopolnil 50 let. Mi hitro živimo; vsak dan prinaša obilno novic in ž njimi zakrije vtise prejšnjega dne. S tem, kar se ravno godi, ima svet obilno posla; zato pa ne misli na to, kar je bilo. Taki smo; le preradi pozabimo na pretekle čase, najraje pa na težave in boje, ki so jih imeli drugi, da so nam pripravili, kar imamo. Sedeš k mizi in še na misel ti ne pride, koliko truda so imeli v kuhinji z jedjo, ki jo vživaš, še manj pa na žulje in znoj, ki je ob njih kmetič tolkel iz zemlje živež, ki te redi. V miru opravljaš svoj posel in ne pomisliš, da so tisoči prelivali svojo kri v strašnih bojih zato, da so odgnali sovražnika in izbojevali mir tvoji domovini. Majhni smo; malo obseže naš duh in lagodna sebičnost nas tako rada tišči v dnevnih skrbeh, da nam dušno oko prezre prošle čase, težave in trpljenje v njih in ljudi, ki so živeli in se trudili pred nami tudi za nas. Najraje pa pozabimo na ravnokar preteklo dobo.

Enoindvajseto leto teče, odkar je stopil dr. Šusteršič na javno, politično plan. Ena najvažnejših dob slovenskega ljudstva se je začela razvijati ob tem času, ki je v nji nosil dr. Šusteršič težo dneva in neprenehoma v prvi vrsti stoječ šel naprej, od prvega dneva svojega javnega nastopa voditelj, prvi delavec za svoje ljudstvo.

Leta 1892 ob prvem katol. shodu, ko je naše ljudstvo po svojih zastopnikih navdušeno za katoliške vzore, sklenilo z moško voljo, da napove boj liberalstvu na slovenskih tleh, in da ne odneha, dokler ga ne podere, so se začudili zborovalci mlademu doktorju, ki jih je z neustrašenim pogumom vžigal in hrabil k složnemu delu in boju na temelju katoliških načel. Ni bilo vajeno naše ljudstvo slišati iz takih ust tako živega katoliškega prepričanja in že takrat je oživela misel: „Ta nam bo voditelj v političnem boju: za njim pojdemo!“

Prišli so težki časi. Na Kranjskem so liberalcem zrastle peroti, ki so se pod Heinovim zavetjem združili z nemškimi veleposestniki in zagospodovali v deželi. Uradništvo je zvesto negovalo to zvezo; učiteljstvo je domala brez izjeme javno krenilo v liberalni tabor; slovenskega katoliškega kmeta je pa pehalo vse, kar je imelo moč, ob stran in zaničevalo njegove zastopnike v deželnem zboru. Slovenski duhovnik je

bil kakor gobavec, ki ga nečejo med ljudi, kakor pregnanec v lastni domovini. Bilo je krivic nešteto, bilo je žrtev na obeh straneh. Dr. Šusteršič je pokazal tu svoj značaj. Neomajno je stal ljudstvu ob strani in ga vodil, da si je z lastno močjo pomagalo kvišku z gospodarskimi organizacijami, ki jih je v silnih bojih z oderuhi in sovražnimi uradi ustanovljalo in vzdrževalo. Bil je tudi ob teh najhujših časih vedno zvest bojovník za čast slovenskega duhovnika.

Odločilni boj proti slovensko-nemškemu liberalnemu trinoštvu in proti Heinovemu samopaštvu je pa pričel dr. Šusteršič na čelu svojih tovarišev-poslancev, ko je bil l. 1901. izvoljen v deželni zbor. Šlo je takorekoč za življenje in smrt. Najhujši odpor v deželnem zboru je trajal brez presledka, dokler ni naposled napočila zmaga. Bilo je treba ljudstvo podučiti, da je vstrajalo. Nešteto shodov se je sklicevalo, kjer se je sejalo navdušenje in upanje v boljšo bodočnost. Vztrajali so vsi in ko so prišle nove volitve, se je pokazalo, da se je ljudska stranka silno okrepila in celo Notranjska, ki je najbolj občutila, da je deželni zbor zavrt, ji je dala prej nazaslišano večino. Hein je šel; novi volilni red je dal ljudstvu politično moč v roke; začela se je doba dela in napredka na vseh straneh v Kranjski deželi. Vse to delo, ki se še vedno razvija pred vami, in ki se že kažejo njegovi sadovi, je pa vodil dr. Šusteršič.

Med tem je v državni zbornici stal na čelu bojovníkov za splošno in enako volilno pravico. Tudi tu je zmagal; prekucnile so se stare pravice in za naš južne Slované je napočila nova doba. Naš pomen je vzrastel:

Politično pot, ki jo je gradil vsem naprej dr. Šusteršič, je pa šla vedno dalje. Ni še davno, ko so se Slovenci posamnih pokrajin gledali postrani. Ne Štajercu, ne Primorcu ni šlo skupaj s Kranjcem; v sosednjih deželah so radi zabavljali čez kranjski prepir in hvalili svojo slogo, toda preko mej kranjske dežele je švignil ogenj katoliške misli in liberalca je tudi tam izgubil stopnjo za stopnjo. Ko je bilo vse pripravljeno, so se po dr. Šusteršičevem načrtu sešli v Ljubljani slovenski zastopniki vseh pokrajin in ustanovila se je V. L. S.; padle so zadnje pokrajinske meje. Slovensko ljudstvo ni bilo samo združeno po načelih, marveč je nastopilo tudi proti domačim in tujim sovražnikom kot ena celota, kot tešno med seboj zvezana stranka.

Par let kasneje, l. 1912., sta nas dr. Šusteršičev duh in njegova krepka roka pripeljala še dalje: proglasila se je ob navzočnosti slovenskih in hrvaških ljudskih zastopnikov narodna edinost Slovencev in Hrvatov. Katoliški Južni Slovani smo nastopili kot en narod z enim političnim ciljem. Podali smo si roke hrvaški in slovenski pravaši v trdnem sklepu, da si hočemo izvojevati svobodno, združeno domovino v okviru habsburške države. Veliki cilj je pred nami, pot do njega nam je odprta, ljudstvo ve, kod in kam v vsakem slučaju. Stoletja so čakala na ta dogodek, ki smo ga pričakali, in ko se navdušujemo ob njegovem ogromnem pomenu, ne moremo pozabiti, da dr. Šusteršič nosi zastavo pred nami, da je njegova neutrudna roka pričela kopati skozi kamenje in grmovje pot, ki vodi do naše politične samostojnosti.

Petdeset let je dopolnil ta posebni, veliki mož. Sivé mu že lasje, a vedno stoji še krepko na svojem mestu. Dr. Šusteršič se ne stara ne po duhu ne po srcu. Drži ga po koncu njegovo iskreno versko prepričanje, njegova globoka pravičnost. Iz tega prepričanja prejema svojo moč, ki se kaže takrat najbolj, kadar je nasprotstva največ. Kakor naša Sava, bistra in jasna, da se zrcalijo v nji naše skalne planine, obenem

pa nepremagljiva na svoji poti, valeč naprej svoje valove — tak je bil in je načelnik naše stranke. Ob Savi je dom njegovih očetov; njen značaj je v krvi dr. Šusteršiča. Pokazal je ob vsaki priliki, da se trdno drži sam načela, ki ga je postavil: boljši je ob usodnih trenotkih en lot poguma, nego cent modrosti. Najboljše znamenje zanj je in ostane, da se ga nasprotniki boje in da z vsemi silami napadajo ravno njega. Klevet, laži, obrekovanja je izkusil brez števila. Majali so z vsemi sredstvi zaupanje, ki ga ima ljudstvo do njega, grizli mu dobro ime in osebno čast, pa zastoj! Vkljub vsem napadom je ostal dr. Šusteršič tudi do nasprotnikov plemenit in skrajno zvest. Dano besedo je držal vedno tudi nasprotniku, in kar mu je nasprotnik kot tajno zaupal, je ostalo pri njem. Zvest na vse plati! Kadar koli je kazalo z nasprotniki skupno delo v ljudski blagor, se ga je lotil. Velik je dr. Šusteršič v boju, večji pa, ker je znal brž pozabiti, kar je bilo osebnega in zato ponuditi roko tudi nasprotniku.

Še eno lastnost: Dr. Šusteršič je natančen tudi v malenkostih. Kar prime, prime popolnoma in drži v vseh podrobnostih. Drobnege dela je izvršil čudovito veliko in ga izvršuje še. V drobnem delu izrablja več svojih sil, nego v velikih bojih.

Voditelj je spredaj, vse ga vidi, vse pazi nanj. Težko je njegovo delo, ki ga nasprotniki vedno sumničijo in prijatelji časih ne razumejo. Njegova moč je v poštenju in zvestobi, obenem pa tudi v vzajemnosti in zaupni slogi z vsemi, ki so z njim vred odgovorni za javno delo. Usoden za našo bodočnost je čas, ki živimo v njem. Zahvalimo Boga, ki nam je dal za ta čas dr. Šusteršiča. Bog daj, da bi še dolgo stal na svojem mestu!

Dr. J. Krek.

* * *

Tako je sodil dr. Krek še sredi l. 1913. Vidi se, da je tedaj dr. Krek pisal iz prepričanja in mu je šlo od srca. Dr. Šusteršič se od tedaj ni izpremenil.

Važna vprašanja za kmetijstvo.

(Konec.)

Poljedelski minister je na to izjavil: 1. kar se tiče velikih melioracij, ki so se dosedaj urejevale s posebnimi zakoni, ne namerava država prikrajšati svojega prispevka, ampak se bodo ta dela izvrševala naprej na podlagi melioracijskega zakona. Način financiranja, kakor ga predlaga, velja samo za majhna izboljševalna dela bolj zasebnega značaja, ki direktno korist prinašajo le dotičnemu posestniku, da svoja zemljišča na lastne stroške izboljša. Kar se tiče ljubljanskega barja, pa se poljedelsko ministrstvo bavi s tem vprašanjem na podlagi predlogov kranjskega dež. odbora, in minister obljubi, da bo temu tako važnemu delu posvetil svojo posebno pozornost in skrbel, da se delo čimprej nadaljuje in dokonča.

Dr. Lampe pripomni, da bi se morala velika dela, ki so predpogoj za podrobno izboljševanje zemljišč, izvrševati na javne stroške. Ker pridejo v poštev zlasti vodne razmere, bi se morale reke in potoki regulirati na javne stroške, in zasebni interesi bi se pritegnili k stroškom le pri zemljiščih, katera jim neposredno služijo. Na noben način pa se ne smejo na rame interesentov naložiti melioracijska dela, katerih uspeh je negotov ali katerih izvršitev ima, kakor naš včasih skušnjava uči, v drugem oziru nego je bilo nameravano, še celo kvarne posledice za posestnike.

Za Kranjsko deželo kaže izkaz poljedelskega ministra sledeče številke: Skupna

ploščevina 995.000 ha. Od teh je njiv 15%. Njive, travniki, planine, močvirja in vrtovi na Kranjskem so vpisani s 490.000 ha. Od teh namerava vladna predloga, da bi se melioriralo 5% cele površine, to je 24.000 ha. Ta za melioracijo določena površina se deli v 4000 ha njiv, — travnikov, vrtov, planin in močvirja pa 20.000 ha. Seveda tukaj vmes ni zapopadeno ljubljansko barje. S temi deli se ne more začeti drugače, kakor da se zaslisi prebivalstvo in da dobijo avtonomne korporacije, zlasti kmetijske organizacije odločilen vpliv na načrte, ki se naj izvedejo. Predvsem je treba kmetijske korporacije vporabljalati kot posredovalne organe med ljudstvom in med oblastjo, kajti kmet oblastvenim naredbam ne zaupa veliko, pač pa ima popolno zaupanje v svoja lastna društva. Ako se odločilni vpliv da kmetijskim organizacijam, bodo te marsikateri nesporazum spravile s sveta, s ponkom ljudstvu pojasnile, zakaj se gre, in tudi oblast obvarovale pred marsikatero napako.

Posebno se pa mora svariti pred silo. Kmetijstvo ne trpi nobene sile, ampak njegov napredek je mogoč samo na podlagi lastnega spoznanja in svobodne odločitve posestnikov. Država ne more nikdar nadomestiti gospodarskega smisla posamezniku. Namen države je, da pospešuje in urejuje stremljenja posameznikov, kakor hitro pa začne ukazovati in posegati predaleč v zasebno gospodarstvo, naleti na tak odpor, da se ponesrečijo tudi najboljše nameni.

Mi imamo vodni zakon. Kranjski deželni zbor je sklenil pred vojsko nov vodni zakon, ki je tudi dobil Najvišjo sankcijo, ki pa danes še ni objavljen. V tem vodnem zakonu je že izrečena tista sila, katera je potrebna za izvršitev vodo uravnalnih del. Dalje sila oblasti ne sme segati, kakor jo dopušča vodni zakon in od Kranjskega deželnega zbora sklenjene agrarne postave.

Na to izjavi vladni zastopnik, da se kranjski vodni zakon zaradi tega še ni objavil, ker pripravlja vlada nove določbe, katere bi bile sedanjim časom še bolj primerne. Zlasti hoče vlada ustreči opravičenim zahtevam, da se postopanje v vodopravnih zadevah naredi bolj enostavno in da se bolj pospeši. Namesto v treh instancah naj bi se celo postopanje izvršilo že v eni ali pa v dveh instancah, kar mogoče naj bi se pa vsa melioracijska dela združila v eno postopanje.

Dr. Lampe je dalje kritiziral postopanje pri agrarnih operacijah. Ker je izboljšanje zemljišč v krajih, koder so zemljišča razkosana in raztrgana, sploh nemogoče, ako se ne uredi tudi posestne razmere, zaradi tega se mora pri tej priložnosti tudi govoriti o agrarnih operacijah. Ves ta aparat je zastarel in ne odgovarja zahtevam nove dobe. Stroške za upravo naj bi prevzela država, postopanje naj bi postalo kar mogoče enostavno, in glavna skrb naj bi se obrnila ne na juridično, ampak na agrarno-gospodarsko stran tega vprašanja. Na Kranjskem je mnogo krajev, koder bi bilo zlaganje zemljišč nujno potrebno, a tu sedaj še nismo mogli izvršiti niti enega vzgleda, ki bi ga ljudstvu pokazali.

Zastopnik vlade je nato izjavil, da se pripravlja poučna knjižica, v kateri se bo ljudstvu pokazala korist zložitve in ki jo hoče vlada izdati tudi v slovenskem jeziku.

Ker vlada namerava za financiranje melioracijskih del ustanoviti centralno kreditno organizacijo, izjavlja dr. Lampe, da je na Kranjskem za financiranje že preskrbljeno z lastnim deželnim zakonom, ki določa kredite za krajšo dobo, na daljšo dobo pa daje posojila deželna banka, ki našim zahtevam popolnoma ustreza. Glavna stvar pa je ta, da država avtonomnim faktorjem zaupa in da v izdatnejši meri denarno

pospešuje izvršitev tistih del, za katera se prebivalstvo iz lastne potrebe samo odloči.

Kaj to pomeni, če se šteti tam, koder bi morala država izdatno pomagati, smo videli pri vprašanju kraškega vodovoda. Deželni odbor kranjski je po svojem stavbenem uradu dal izdelati splošni načrt za preskrbo vsega kranjskega Krasa z dobro pitno vodo. Dežela je bila pripravljena, dati svoj delež. Vsa naprava bi se bila dala takrat izvršiti za približno sedem milijonov kron. A država se ni mogla odločiti. Gihali smo za procenite, ki bi prišli na breme državi toliko časa, da je izbruhnila svetovna vojna. In posledice? Koliko tisoč vojakov je trpelo grozne muke od žeje na kraških skalah, koliko boleznih je nastalo? Morda bi se bila vojska na kraških tleh za nas čisto drugače razvila, če bi bila vlada takrat šla na roko kranjskemu deželnemu odboru in ne bi bila tukaj postopala tako malenkostno. Pri velikih delih v javno korist mora imeti vlada pogum, da gre z dobrim zgledom naprej. Kako se more od ubogega kmeta zahtevati, da se poda v velike stroške za splošni blagor, če mu ne sveti naprej država sama z dobrim zgledom. Zato opravičeno pričakujemo, da finančno ministrstvo tudi v vprašanju kmetijskih melioracij opusti svoje tesnosrčno fiskalno stališče in obravnava celo zadevo z višjega vidika.

To so glavne misli, ki so se slišale pri tem tridnevem posvetovanju, in ki so jih zastopniki raznih dežel vsak svojim razmeram primerno razvijali. Ker so stvari silno važne, se bomo seveda z njimi še podrobno pečali.

Naša živinoreja v nevarnosti.

Nesrečna interpelacija dr. L. Pogačnika v državnem zboru.

Drž. poslanec in član jugoslov. kluba dr. L. Pogačnik je pred kratkim stavil v državnem zboru interpelacijo glede rekvizicije sena za grajščino Bogenšperk v litijskem okraju. Pri tem je v interpelaciji bilo tudi omenjeno, da je na Kranjskem živine toliko, da jo naše „Kr. deželno mesto“ ne more vse prevzeti. Ta trditev ne odgovarja dejstvu ter sloni brezdvomno na napačni informaciji. Ta interpelacija je dala povod, da na merodajnih mestih mislijo, da se more na Kranjskem započeti z rekvizicijo živine v največjem obsegu.

Kranjska dežela je morala dati vsled pritiska armade, ki je imela v vojnem ozemlju v letu 1917 absolutno moč 59103 govedi, v katerem številu je seveda všteti tudi civilni konzum cele dežele. C. kr. poljed. ministrstvo, oziroma centralna komisija za promet z živino pri c. kr. poljed. ministr. je določila za vsako kronovino takozvano „kapaciteto“, to je število živine, katero se sme iz dežele vzeti z ozirom na stanje živinoreje ter gospodarske razmere brez posebne škode, pri čemur že „kapaciteta“ znaša nekaj več kot naravni prirastek. „Kapaciteta“ za Kranjsko deželo je bila določena za leto 1917 s 45.900 glav, v resnici pa smo morali dobaviti leta 1917 — 59.103 govedi ter smo prekoračili določeno število za 12.203 govedi, torej skoro za eno tretjino, kar je za naše razmere gotovo ogromno. Temu vzrok je bila okolnost, da je soška armada za časa ofenziv vedno pritiskala, da ji mora Kranjska dobaviti izredne kontingente, ker so bili transporti živine od drugod zastali, ter armada ni mogla izhajati z dovozom. Opetovano so se prigodili slučaj, da je armada, v sili pripravila vojaške rekvizicijske komisije, da bo šla sama rekvirirat živino brez ozira na gospodarski položaj in sorazmerno razdelitev odvzemov, tako da bi bila živinoreja, zlasti tudi na

Notranjskem, ako bi se to zgodilo, čisto in popolnoma uničena ter tamošnja živinoreja iztrebljena.

Po Kranjskem so začeli lansko leto živinorejci klati zoper zakonite predpise doma v skrbeh za prehrano. Zaupniki so prepričevali ljudi, da ako koljejo doma, se s tem ne ognejo rekvizicijam, nego bodo morali oddati naposled zadnji rep iz hleva, ako pritisne vojaštvo z vso silo ter zahteva svoj delež. Tudi se je vtihotapila zlasti iz omejenih okr. glavarstev proti Hrvaški in Primorski živina v velikanski meri. Stanje živine se je na Kranjskem manjšalo od dne do dne. Zaupniki dež. mesta za vnovčevanje živine so se trudili v skrbi za obstoj najvažnejše panoge narodnega gospodarstva prekomerno. Le na ta način se je posrečilo ohraniti še toliko kot dosedaj pri živinoreji in bi jo bila sicer že lansko leto zadelo katastrofa ter bi bila uničena bodočnost našega kmetijstva za mnoga leta po vojski.

Dosedaj se s silo še ni rekvirirala živine, razen v nekaterih izjemnih slučajih, kjer je bil podan sum tihotapstva ali kaj podobnega.

Za januar pa je izšel ukaz, da mora dobaviti Kranjska 5200 glav za vojaštvo, 200 glav za civilni konzum v Trstu, okoli 1200 glav pa gre za civilni konzum na Kranjskem na mesec. Ker se to ni izpolnilo, je Kranjska za ca. 3000 glav v zaostanku. Živinorejci ne morejo živine več oddati ter ni mogoče prostovoljno več dobiti, kot toliko kar se je dalo meseca januarja, vendar pa 3000 glav premalo. Zaupniki so obredli vse svoje rajone po celi deželi, ter so dognali, da meseca februarja ne bo dobiti z lepa več kot 600 glav v celi deželi prostovoljnimi potom. Pred par dnevi pa je centralna komisija za ureditev prometa z živino pri poljed. ministrstvu ukazala, ravno tako pa tudi vojno ministrstvo in c. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu, da moramo še do konca januarja dobaviti iz Kranjske zaostanek 3000 glav, kar je seveda popolnoma izključeno. Slednjič je pa prišlo povelje, da mora Kranjska meseca februarja dobaviti 6900 glav.

Prostovoljnimi potom se bo dobilo k večjemu 600 glav, kakor smo že omenili, dočim zahtevajo vojaške oblasti skupaj zaostanek za januar po 3000 glav in kontingent za februar po 6900 glav, torej skupaj v mesecu februarju 9900 glav, k čemur pride še civilni konzum po 1200 glav in za Trst po 200 glav, kar znese naravnost ogromno število 11.300 govedi za mesec februar.

Iz tega je razvidno, da na Kranjskem ni živine več dobiti, ter da bi se vse, kar bi se še vzelo meseca februarja preko 600 glav, moralo z najhujšo silo in z orožjem rekvirirati, vsled česar bi trpelo poljedelstvo obratovanje, tako da bi nastopila v poljedelskih produktih katastrofa v vsem obsegu. Značilno je, da so centralne oblasti na Dunaju ravno vsled navedb v interpelaciji g. poslanca dr. Lovro Pogačnika, v kateri se je med drugim trdilo, da je na Kranjskem toliko živine, da je niti prevzeti ni mogoče, začele pritiskati na neverjeten način na deželo glede oddaje živine. Nalog za mesec februar po 6900 glav in zaostanek za januar 3000 glav je smatrati nekako kot odgovor na omenjeno interpelacijo g. dr. Lovro Pogačnika. Kdo bo to škodo popravil?

Jugoslovansko vprašanje.

Ker ima pri rešitvi jugoslovanskega vprašanja prvo besedo monarhija, poročamo na drugem mestu obširneje o izjavi zunanjega ministra grofa Černina, ki je tem važnejša, ker ima takorekoč svetovno med-

narodno resonanco. Po tej izjavi o notranjem preustroju monarhije nima govoriti zunanji svet, ker se izključuje vsako vmešavanje tujih držav. Govoriti imajo samo po ustavi v to poklicani faktorji, in ti so poleg krone za Avstrijo državni zbor in gosposka zbornica, za Ogrsko pa tudi tamošnja poslanska in magnatska zbornica, in sicer vsaka samostojno in neodvisno od druge za vse njej pripadajoče dežele.

To je sedaj jasno, to je povedal Černin v obraz vsem članom odseka, med katerimi so bili tudi Čehi in kranjski delegat dr. Korošec. Sedaj je tudi Korošec dobil oni pouk o ustavi, ki ga je doslej očitno pogrešal.

Skrajni čas je torej, da se jugoslovanska politika iz mladinske fantazije in otročje razposajenosti povzdigne vendar enkrat že na višino zrele moške politike. Proč barvane očala, in imejte pogum vendar enkrat pogledati resnici v oči in jo priznati pred ljudstvom!

Kdor torej resno misli kaj doseči za jugoslovansko stvar, ve, kaj mu je sedaj storiti in kam se ima obrniti. Naši zastopniki v državnem zboru morajo dobiti tam večino za svoje zahteve, in istotako Slovenci v gosposki zbornici. Edino tam je pravo mesto. Vse drugo je slepljenje naroda. Pač, še ena pot je, ki jo je Černin tudi namignil: Mogoča je še ustavna izprememba potom prekinjenja ustave po takozvanem „oktroá“, da namreč krona preko vseh postavodajnih faktorjev vsili novo ustavo. Komaj je to izrekel, so že socialni demokratje protestirali, da tega ne dopuste, ker vztrajajo na ustavi in na pravicah demokratičnega parlamenta.

Eno je gotovo, da tisti faktor, ki je med Jugoslovani vzdrževal misel, da se ima rešiti to vprašanje proti monarhiji, ne pride več v poštev, in to je Rusija. Ta ne more niti svojega ozemlja več držati skup, se mora odreči Dardanelam in Carigradu, kakor Finski in Alandskim otokom in more temmanj poseči vmes na Balkanu, zlasti, če mora sprejeti še tudi načelo: Vsak se uredi po svoje na svojem ozemlju! Sicer se pa v Rusiji bore sedaj med seboj načela, ki ne dopušte skrbi za zunanji svet, to so komunistični in protikomunistični programi, socializem in liberalizem, država in anarhija. Zato sta tudi Anglija in Amerika v svojih zadnjih izjavah jugoslovansko vprašanje že izpustila, kot da zanje ne bi imelo več pomena.

Protest Trumbičev.

Ker Lloyd George in Wilson v svojih izjavah ne navajata jugoslovanskega vprašanja, je jugoslovanski emigrantski odbor započel priprave za nekaj plebiscit vseh v deželah entente bivajočih jugoslovanskih beguncev. Dr. Trumbič je izdelal tak protest, kateremu se pridružujejo vsi v tujino pobegli Slovenci, Hrvati, in Srbi. Jugoslovanski odbor hkrati na vseh poljih razvija živahno delavnost za to, da se jugoslovanske dežele odcepijo od monarhije.

„Hrvatska Država“, glasilo dunajskega jugoslovanskega kluba, izhajajoče v Zagrebu, poroča o tem: „Iz dejstva, da se vsi izseljenci, ki bivajo iz raznih krajev naše domovine izjavljajo za krfski pakt, in iz dejstva, da se prostovoljne divizije v Rusiji in ostalih deželah entente rekrutirajo iz naših izseljencev, večinoma vojnih jetnikov iz vseh krajev naše domovine, izvaja dr. Trumbič zaključek, da je tudi prebivalstvo teh krajev istega mišljenja z njimi. Tudi se sklicuje na vsa politična preganjanja, katerim je bilo v začetku vojske izpostavljeno prebivalstvo teh krajev, kot dokaz monarhiji nasprotnega mišljenja.“

Proti tem izvajanjem dr. Trumbiča moramo pač naglasiti, da za Slovence in za

katoliške Hrvate ne veljajo. Mi nismo slišali, da bi Slovenci se kot vojni jetniki kje organizirali v prostovoljne divizije, da bi se bojevali proti svojim rojakom v avstrijski armadi. Slovenci se veleizdajstva, katerega jih dr. Trumbič kar splošno dolži, niso storili krivih. Če ve kak slučaj, naj ga pa dr. Trumbič imenoma navede, ne pa sramoti vsega našega naroda pred celim svetom!

Take mahinacije jugoslovanskega odbora seveda končno ne bodo vplivale na zadnjo usodo Jugoslovanov, ki je odvisna od čisto drugih, močnejših faktorjev, a one vzbujajo pri sovražnikih vendar vedno novo upanje na razpad monarhije in s tem podaljšujejo vojsko, ki bi je bilo že konec, ako bi bili Angleži pravilno poučeni o pravem mišljenju narodov monarhije, zlasti pa Jugoslovanov. Koliko nedolžne krvi se preljuje dan na dan vsled krivde teh svoji domovini nezvestih elementov!

Srbi razočarani od entente. „Srbski list“, v švicarski Ženevi piše pod naslovom „Nekdaj in sedaj“: „Ta nekdanji je bil do včeraj. Sanjali smo najlepše snove in slepili sebe in druge. Bolje rečeno: Nas so varali, a mi smo varali sebe in druge. Vlada je nam nekaj tvezila, in mi smo verovali. Začelo se je od oslobodjenja srbskega naroda in ostvarjanja Velike Srbije, a končalo se je z Jugoslavijo, državo vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov... In zdaj? Ministrski predsednik zavezniške in prijateljske Anglije g. Lloyd George je stri v prah in pepel vse to. Naši načrti so se razblinili kakor mehurčki od mila in naše nade so izginile, kakor da jih nikdar ni bilo. Spominja se le obnovitve obeh srbskih držav — Črne gore in Srbije. A Velike Srbije Lloyd George ne pozna več, in še manj pozna Jugoslavijo. Zakaj smo se torej bojevali in zakaj se še vojskujemo? Tako se vprašujemo vsi začudeni in prepadeni. G. Pašič skupno z Jugoslovanskim odborom naj iz tega izvaja poučne posledice!“

Pregled po svetu.

Češko resolucijo, ki so jo sklenili v Pragi, je sedaj vlada dovolila objaviti. V državnem zboru je ministrski predsednik izjavil, da dopušča ta resolucija razlago v monarhiji sovražnem smislu. Nato je ostro prijel češke politike, ki še sedaj igrajo igro, ki jo ves razsodni svet smatra že za izgubljeno. Iščejo neke zunanje roke v pomoč, ki sploh do njih ne more, in delajo korake v praznoto, ki se lahko še bridko maščujejo. Taka politika ne more za svoj narod ničesar doseči, ampak daje le sovražnikom pogum za podaljšanje vojske. Vlada neče dopustiti, da bi se s takimi objavami motila naša pogajanja v Brestu Litovskem. Nadalje je Seidler češko politiko imenoval naravnost samomorilno in jim je želel, da se naj iz sedanje vojne psihoze povrnejo nazaj k taki narodni politiki, ki je še združljiva z avstrijsko mislijo.

Zahteve čeških Nemcev. Ker so Čehi na podlagi samoodločitve narodov nastopili z zahtevo samostojne češko-slovaške države, so šli po konci Nemci na Češkem in ti zahtevajo, da se ustanovi samostojna kronovina nemške Češke. To je nesmisel, ker Nemci na Češkem stanujejo le ob robu dežele. Ta nova kronovina bi bila podobna jabolčnemu olupku. A Nemci pravijo, da nečejo nikakor biti Čehom podložni in da ne priznajo in se ne bodo več uklonili češkemu deželnemu zboru. Dalje zahtevajo, da se morajo iz nemškega ozemlja odstraniti vsi češki uradniki. Pravijo, da ne bodo podpirali nobene vlade, ki jim ne prizna teh zahtev. Napačno razumljena samoodločitve narodov rodi čudne sadove. Zdjaj manjka samo še, da tudi naši Kočevarji

ustanove na podlagi samoodločitve lastno državo. Takim težnjam nasproti pa trdi Seidlerjeva vlada, da pozna ona kot veljavno samo samoodločitev države, ki mora skrbeti za svoj obstoj in se morajo posamezni narodi vkloniti skupni državni potrebi. Seveda mora pa vlada potem skrbeti, da pridejo tudi v okviru države vse posamezne narodnosti na svoj račun, da se ne bo nobeni godila krivica.

Boji med Rusi in Rumuni. Med Rusi in Rumuni se je vnela velika bitka med Seretom in Prutom., ki je trajala več dni. Bivša zavezniška sta torej že precej daleč narazen. Rumunska vlada se upira na Pariz in London in nasprotuje ruskemu nagnjenju k miru. Tu imamo zopet zgled, kako denar entente vse poskuša, da bi vojsko podaljšal in vsakega odkritega prijatelja miru onemogočil.

Francoska vlada v Mehiki divja zoper cerkev in zoper katoliške naprave. Duhovščini so naložili ogromne izjemne davščine, vojaštvu je bilo dovoljeno, da pleni po cerkvah, tam so se nastavili vojaki z nesramno družbo, pili iz posvečenih kelihov, razbijali svete podobe. S posebnim dekretom je vlada prepovedovala izpoved, tudi obhajanje umirajočih.

Nova vlada na Ogrskem. Wekerle je svoj kabinet nekoliko prenovil. Zastopanih je več strank. Glavna naloga mu bo, da izpelje volilno refermo. Vojnopolitična vprašanja se odgode za poznejše čase. Nagodbo z Avstrijo hoče obrniti za daljšo dobo in izvesti več socialnopolitičnih predlog. Karolyijeva stranka hoče biti proti vladi v opoziciji, a v vprašanja volilne reforme jo hoče podpirati.

Cerkveno življenje v kraljestvu Poljskem. Jezuiti iz Lvova so prišli v Varšavo, koder so prevzeli Marijino cerkev na Svetojanski cesti. Tudi kapucini in redemptoristi pridejo v Varšavo. Mariavitski krivovertci, ki jih je prej ruska vlada podpirala, so s padcem carstva izgubili svojo oporo in so skoraj izginili. Njihovi ostanki iščejo zavetja pri protestantih.

Medicinska fakulteta v Sofiji. Bolgarska vlada razpisuje profesorska mesta na novoustanovljeni medicinski fakulteti v Sofiji. Prvo leto se more predavati v kakem slovanskem, nemškem ali francoskem jeziku, drugo leto mora profesor že znati bolgarski jezik in v njem predavati.

Dnevne vesti.

Stalni vojaški domovi v garnizijskih mestih. Doslej so se vojaški domovi ustanavljali samo v fronti. Sedaj pa je cesar odredil, da se naj snujejo tudi v zaledju in bodo ostali tudi v mirnih časih. Cesar in cesarica sta darovala v ta namen 200.000 K in cesar želi, da bi se vsi darovi, ki so bili namenjeni za spomenik na njegovo rešitev iz smrtne nevarnosti, darovali v ta namen. To smo dolžni našim vrlim vojakom, ki naj dobe prijetne prostore za krepčilo in pošteno razvedrilo, kakor tudi za pouk in zabavo. Na čelu cele akcije stoji dunajski nadškof kardinal Piffl, ljubljanskemu odboru mu načeluje deželni glavar dr. Šusteršič, (namestnik dr. Tavčar) delovni odbor vodi dr. Lampe. Darovi se pošiljajo na Odbor za vojaške domove v deželnem dvorcu. Darove sprejema tudi uprava „Resnice“.

V delegaciji osamljeni delegat dežele Kranjske. Na drugem mestu poročamo o nesrečnem nastopu deželi Kranjski vsiljenega delegata dr. Korošca. Njegov nastop je bil tak, da se je celo dalmatinskemu delegatu dr. Čingriji, ki je sicer pristaš radikalne struje, zdel prekonfuzen. Član Jugoslovanskega kluba dr. Čingrija je pri glasovanju

načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca zapustil in se je glasovanja odtegnil. To je res čedna „solidarnost“, o kateri „Slovenec“ toliko piše. Dr. Korošec je lahko ponosen na nastop, katerega se celo njegov ožji somišljenik sramuje. In kranjski kmet mora gledati, kaj vse dr. Korošec počne v njegovem imenu! V take namene se smejo izrabljati listi K. T. D.!

Kaj pravijo zavezniški dr. Korošca in g. Andreja Kalana. V delegacijskem odseku za zunanje zadeve je govoril tudi dr. Stransky. Rekel je, da Čehi apelirajo na višjo instanco kot sta Dunaj ali Budimpešta: apelirajo na mednarodni tribunal svetovne demokracije. Velikosrbska propaganda da se more spraviti s sveta le z ustvaritvijo vele-srbske-srbohrvaške-južnoslovanske države. Pod katerim vtadarjem si Stransky to državo misli, je zamolčal. — Klofač se je zadiral v poseben mir z Rusijo, katerega je odklanjal. Po Klofačevem mnenju bi separatni mir z Rusijo vojsko podaljšal in poostiril. — „Slovenec“ ob takih besedah — molči. Tako se izvršujejo pravila K. T. D.: „pisati v avstrijskem duhu.“

Važna razzodba za župane. Upravno sodišče je te dni v neki zadevi razzodilo, da župan vsakemu občinskemu svetovalcu mora pri točki „predlogi, vprašanja, pritožbe“ dovoliti, da govori, ima mu pa besedo vzeti, ako ne govori v občinskih zadevah.

Občinski odbor v Dragi pri Višnjigori se navdušeno pridružuje junoslovanski deklaraciji z dne 30. maja 1917, ter pozivlja vse poklicane faktorje da se doseže ta naš ideal. Pozivljamo poslance „Kmečke stranke“ kakor „Jugoslovanskega kluba“ da se potrudijo z vso močjo zato pri odločilnih glasovanjih v državnem zboru. V Dragi, 20. jan. 1918. J. Erjavec, župan, Anton Mehle, Anton Zupančič, svetovalca, Jakob Potokar, Ivan Škufca, Ignac Knez, Franc Miklavčič, Paul Erjavec.

Zvišanje kongruje. Tozadevno predlogo je vlada predložila državnemu zboru. Duhovniki, ki so v dušnem pastirstvu dobe 600 K več, pomožnim duhovnikom se zviša za nadaljnjih 300 K.

Kamenje je ubilo v premogokopu v La Salle v Ameriki Franceta Felicijana, doma iz Št. Jerneja.

Zgledna edinost v Komendi. O lepi edinosti Komenčanov smo brali v zadnjem „Domoljubu“. Ali pa je tudi resnično, kar se piše? — Edini so brez dvoma trije in sicer v tem, da brez ozira na osmo božjo zapoved blatijo in sramotijo naše zaslužne može. Vzrok, zakaj tako, je znan celi Komendi: Dva sta edina zato, ker se njima to izplača, eden pa zato, ker, kakor sam pravi, „ni nič premislil, kam naj se obrne“. Nič premisliti in na slepo jo drviti za tistimi, ki znajo dobro kričati, to je pač značilna lastnost sejalcov „edinosti“, ki se imenuje needinost. Zve naj pa javnost, da Komenčani pogrešamo edinosti pred vsem tam, kjer bi edinost morala vladati. Dopisnikar „Domoljuba“! Pomeđi najprej svoj prag, potem šele glej na soseda! Tvoj sosedi ljubi resnico in zato z veseljem bere list, ki resnico prinaša — „Resnica“ mu je ime —! Resnica in pravica družijo sosede, da so edini med seboj. Berite torej „Resnico“, pa bomo edini ne samo na papirju temveč tudi v resnici!

Zastopnik Kranjske v delegacijah dr. Korošec! Načelnik nemške agrarne stranke dr. Waldner je vložil v delegacijah med drugimi tudi sledeče predloge, ki se tičejo Koroške: 1. V vojni zgrajena pota in stavbe po hribih naj se ohranijo, ako imajo pomen za živinorejo, gozdarstvo ali tujski promet. 2. Za popravo po vojaštvu razdrtih cest in potov naj da vojaška uprava spomladi zadostno število vojnih ujetnikov na

razpolago, katere naj tudi vojaška uprava prehrani. Od dr. Korošca ne slišimo nič sličnega, dasiravno bi bilo to za Gorenjsko in Notranjsko velikega pomena.

Iz Studenca pri Krškemse nam poroča: V noči od 16. do 17. januarja je nastal iz dosedaj neznanega vzroka požar v Križeh, kjer sta zgoreli dve vinski shrambi in je vničeno mnogo vinske posode in čez 120 hl dobrega vina. — Tukajšnje ljudstvo z veseljem in zaupanjem pozdravlja vstalo kmečko stranko, ker je S. L. S. itak dolgo časa spala. Dal Bog prav mnogo zavednih mož, da bi se potegnili za kmetiške koristi, ker po sedajni poti kmet ne bode mogel vstrajati radi draginje po prodajalnah in pomanjkanja različnih prav potrebnih predmetov!

Po shodu v Hrušici pod Ljubljano. Piše se nam: „Ti, vpraša kmet svojega sosedu, „zakaj se je pa resolucija, da naj se hranilnice in posojilnice, ki so odstopile od Zadrufne zveze, vrnejo, predlagala ravno tukaj v Hrušici?“ „Ej zato“, mu odvrne sosed, „ker bi se rado videlo, da bi se takim ljudem, katerim je odvzeto oskrbovanje cerkvenega imetja, z združenim denarjem poplačali lahkomišljeno storjeni dolgovi. Hranilnice in posojilnice, katere so odstopile, — in tega niso storile kar tjavendan, — so pa trdne in petične.“

Nedeljski počitek v obrtnih obratih namerava vlada vojnim razmeram primerno izpremeniti. Vložen je predlog v državnem zboru.

Občinski odbor občine Žiri je podal v seji dne 21. januarja 1918 sledečo izjavo: „Občinski odbor občine Žiri zbran v seji dne 21. januarja 1918 pozdravlja stremljenje Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Karola in Njega Svetosti papeža Benedikta XV. za dosego splošnega in trajnega miru in se izjavlja za deklaracijo jugoslovanskega kluba z dne 30. maja nika 1917.“

V Šmartnem pri Ljubljani je bil shod, o katerem je „Slovenec“ poročal, da je bil dobro obiskan od okoli 200 doma ostalih mož, žena in deklet. V resnici jih je bilo 91, med njimi i 35 moških, ki nimajo volilne pravice. Drugi so bili mlada dekleta in žene pa fantje, ki še niso v vojaški starosti. Dr. Jež je govoril o jugoslovanskem klubu, kar je zborovalce malo zanimalo. Dr. Gregorič se je po stari navadi jezil čez svojega predstojnika v službi, g. dež. glavarja, in čez račune deželnega odbora. To naj pove tam, da bo resnico slišal! Kaj je storil dež. glavar koristnega za kmeta in za deželo, tega pa primarij deželne bolnice dr. Gregorič ni vedel prav nič povedati. To pač kmetje bolje vedo. Kaj je storil dr. Gregorič za kmečki stan, tudi ni vedel povedati. Pa mi vemo, da nič. Zakaj pa ni dr. Gregorič povedal, zakaj je bil on izključen iz Slovenske Ljudske Stranke? To bi bilo bolj zanimivo. Da se sploh upa še pokazati se v politiki! Za tiste resolucije, ki so jih zborovalci prinesli seboj iz Ljubljane, je bilo tako malo zanimanja, da jih ni hotel nihče prebrati in jih je moral slednjič prebrati g. kaplan Kete sam. Glasovali so za nje taki, ki niso nikdar pri volitvah dali svojega glasu ne dr. Šusteršiču ne Dimniku in niso bili nikoli pristaši S. L. S. in tudi sedaj ne bodo. Pritrjevali so govornikom taki, ki sicer pravijo: Zakaj duhovniki ne gredo v fronto, in sploh o duhovnikih po gostilnah grdo govore, da le ljudi farbajo. Na vabilnih listkih na shod se je bralo: Možje, žene, dekleta, fantje, vsi na shod! Pa so prišli seveda fantje in dekleta! Ali je to resnih mož vredno? G. Kete je še posebno svaril pred „Resnico“. A zapomnite si, da resnice ne boste zatrli. S takim nastopanjem izpodkopujete le vejo.

na kateri sami sedite! Kam pridete s tako neumno agitacijo?

Kalanova stranka za samoodločbo in svobodo. Poslanec Miha Dimnik je ovaden sodišču radi kolportaže, ker je svojim sovaščanom dajal „Resnico“. Ker se gotovi ljudje trudijo od hiše do hiše v boju zoper „Resnico“, ovaduha ne bo daleč iskati. Ali je tudi tako početje v znamenju samoodločbe in svobode? To je pač svoboda ruskih bolševikov.

Demonstracije v Mariboru in „Slovenec“. „Slovenec“ z veseljem poroča, da se je proti dijakom v Mariboru, ki so demonstrirali, vpeljal disciplinarna preiskava. Dijak pač spada k knjigam in v šolo in ne na cesto. Vendar bi pa moral „Slovenec“ pomisliti, da take novice zamorejo neizmerno škodovati njegovim ožjim prijateljem, oziroma po njih zapeljanim dijakom. Kaj, ako to pograbi kak nemški birokrat in začne s disciplinarnimi preiskavami po ljubljanskih srednjih šolah?

Proti mirovnemu papežu. V Parmu v Italiji je neki duhovnik izdal knjižico Papež miru. On in založnik sta postavljena pred vojno sodišče, češ da delata proti vojski.

Vpoklicanje vseh oproščenih šestih mlajših letnikov je proglašeno, a tako, da se morajo oblasti ozirati na pomladno delo pri kmečkih vojaki. Okrajna glavarstva bodo morala razglasiti, ali morajo upoklicanci k vojakom že 11. febr., ali pozneje, in sicer letniki 1899—1897 dne 11. marca, letniki 1896—1894 pa 3. aprila. Ti poslednji pozneje dopusta ne dobe. Vojna uprava se zaveda, da s tem jako oteži poljsko delo, a zato hoče iti prebivalstvu na roko z dovoljenjem dopustov, vojnih letnikov itd.

Umrl je v Trstu odvetnik dr. F. Solar.
Spominska knjiga c. in kr. pešpolka „Cesarjevič“ št. 17. Naš domači polk namerava izdati veliko spominsko knjigo, v kateri naj bodo ovekovečena vsa junaštva hrabrih Kranjcev. Čisti dobiček te knjige je namenjen „vdovskemu, sirotinskemu in invalidskemu skladu“ pešpolka. V knjigi naj bi bila natančno navedena kolikor mogoče vsa junaštva pešpolka in posameznikov. Radi tega se naprošajo vsi k polku spadajoči častniki in moštvo, kakor tudi rodbine padlih, pogrešanih, invalidov in vjetnikov, da dajo redakciji te knjige na razpolago ves material, ki ga imajo; predvsem dnevnike, posamezne notice, zanimive vojne poštne karte, poročila o hrabrosti častnikov in moštva, slike odlikovanih, padlih, invalidov, skupinske slike posameznih oddelkov, slike iz fronte, risbe, karikature, nekrologe padlim častnikom, vojaške pesmi, spise o dogodkih na fronti, vojaške šaljivke in pregovore. Ves na razpolago dani material se pošlje pošiljatelju takoj nazaj. Kdor pa hoče vposlane stvari polku podariti, se vse hvaležno sprejme in pride v muzej polka. Vse pošiljatve se naj pošiljajo na poveljstvo nadomestnega bataljona št. 17 (redakcija spominske knjige) v Judenburgu, Štajersko.

Vojni dobičkarji. Policija je na Reki v nekem hotelu izvršila nenadno preiskavo, ker je izvedela, da se tam vrše prepovedane igre. Dobila je res celo družbo pri igri. Eden je baje izgubil tam pol milijona kron.

Vojna. Italjani so pričeli med Asiagom in Piavo zopet ofenzivo. Posebno hudo so navalili med Asiagom in Brento, a so bili od naših junaških čet hrabro odbiti.

Gospodarstvo.

Domači zakoli živine. V št. 20. letošnjega „Slovenca“ svari kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine na Kranjskem kmetovalce pred domačimi zakoli. Pravi, da so nepotrebni in protipostavni. Da so protipostavni, to vemo; po nepotrebem pa no-

ben kmetovalec doma ne zakolje! Kdo pa je kriv, da kmetovalec kolje doma? Kdo uničuje blagostanje kmetovo za prihodnost? Tisti, ki hoče kmetu vzeti vse, celo krompir za seme! Tisti, ki kmečkih razmer po gotovih krajih prav nič ne pozna, ampak rekvirira krompir, ki se potem na vagone in vagone spreminja v blato! Tisti, ki je kmetu z raznovrstnimi šikanami, mlevskimi izkaznicami itd. vzel veselje do dela, veselje do setve in žetve! Tisti, ki je posebno kranjskemu kmetu vzel preveč krme! In kdo je to? To je birokratizem, ki zna tako izvrstno dan za dnem izdajati odredbe, kje in komu bi se kaj vzelo — česar nima — in bo tako kriv katastrofe, ki bo marsikje nastala, tudi brez domačih zakolov! Opaža se pa pri domačih zakolih tudi to, da ne koljejo doma veliki posestniki, ampak mali bajtarji in večkrat celo neživinorejci! Zakaj? Zato ker ljudski urad za prehrano oziroma žitni zavod imata dosti moke za „vojno zvezo“, nimata pa moke za kmečkega nepreskrbljenca! Ali naj ta kar pogine? Poznamo kmečke občine, ki po 2 do 3 mesece ne dobe moke za svoje nepreskrbljence medtem ko „vojna zveza“ redno vsakih 14 dni deli svojim članom moko! Kje je tukaj pravica? Ali je potem tak kmečki nepreskrbljenec lahkomišljen, če zakolje doma živinče, da reši sebe in družino najhujše lakote? Vè sicer, da ravna morda protipostavno; toda proti lakoti si pomagati ne more.

Kmečki prijatelj.

Sladkor pri sovražnikih. Francozi so morali sladkorno kvoto znižati od $\frac{3}{4}$ kg mesečno na $\frac{1}{2}$ kg. V Italiji je prišlo doslej na glavo še mesečno 450 g in se mora znižati še bolj.

Splošno znižanje moke na glavo je izvedeno splošno za vse producente in konsumente v monarhiji. Nesamoporabnikom ostane delež na kruhu neizpremenjen, le moke dobe za polovico manj. Prej je nesamoporabnik dobival 1400 g na teden, sedaj bo dobival le 1150 g. Težko delajoči nesamoporabnik bo dobival na teden 1850 g (prej 2100) in sicer v obeh slučajih 250 g moke za kuho (prej 500 g). Samoporabnik je imel prej na teden 2100 g žita in bo imel odslej 1575 g. Težko delajoči samoporabnik, ki je imel prej 2560 g, bo imel odslej 2100 g žita.

Vojno gospodarske skupine pri vojnih poveljstvih. Ker je vojno ministrstvo preobloženo z gospodarskimi posli radi dolgega trajanja vojske, so velik del teh poslov oddelili vojaškim poveljstvom. Da pa ta postanejo sposobna pečati se s tem delom, se osnuje pri vsakem vojnem poveljstvu „vojnogospodarska skupina“ (Kriegswirtschaftsgruppe). Te skupine se morajo natančno poučiti o vseh gospodarskih razmerah svojega okrožja. Tudi vpogled v posamezne zasebne gospodarske obrate se pridruže tem vojnogospodarskim skupinam. Naredba pač pravi, da ta vpogled ne bo dalje segal, kakor ga imajo že sedaj trgovinski muzeji, trgovinske zbornice in podobne naprave.

Zelenjava z ljubljanskega barja. Meseca julija je šla po časopisih novica, da je minister za prehrano izrazil upanje, da se bo vsled obdelanja ljubljanskega barja po državnih organih dobilo mnogo zelenjave. Ker pa kakor vsi vemo, ni bilo barje nič bolj obdelano, kakor prejšnje leto, po državnih organih celo nič, in je tako obetanje samo varanje javnosti, je poslanec Jaklič vprašal, kdo je ministru dal poročila, ki niso resnična. In sedaj je minister Höfer tudi odgovoril in sicer pravi: „Poročilo, na podlagi katerega sem obvestil časnike o pridelovanju zelenjave na ljubljanskem barju, mi je podalo „mesto za preskrbo zelenjave in sadja“ (ali na Kranjskem?) ki je name-

ravalo izvršiti nasade z zelenjavo. Potem na široko pripoveduje, kako bi se na ljubljanskem barju lahko pridobivale velikanske množine zelenjave, kakor se že na koroških barjih, potem pa še pove, da sel. 1917. ni še nič storilo, ker je tako že prekasno in se je cela zadeva prelozila na jesen. Potem pa pravi: Sedaj je pa urad za prehrano že pričel priprave za prihodnjo pomlad. V bližini Ljubljane se je najelo 80 oralov obsegajoče posestvo, ki je oskrbljeno z gospodarskimi poslopji in živino, ter ima ugodno lego in je zaradi dobre zemlje kaj primerno za pridelovanje zelenjave. C. kr. kmetijska družba se je naprosila, da pove o nameravani akciji svoje mnenje. Voditelj podjetja bi bil profesor N. Berš, nadzoroval bi pa nadučitelj Černagoj. — Tako urad za prehrano lansko leto ni razpolagal z zelenjavo, ki naj bi jo bili pridelali državni organi na Barji, kakor tudi najbrž letos ne bo, če tudi bo vodil celo podjetje dr. Berš in nadzoroval nadučitelj Černagoj. Bog se usmilitistih, ki čakajo na zelenjavo z ljubljanskega barja, pridelano pod državnim nadzorstvom!.

Pridobivanje fosfatnih gnojil je pač pridržati državi. Vlada je državnemu zboru izročila zakonski načrt o pridobivanju fosfatnih gnojil. Preskrbljevanje kmetijstva s fosfatnimi gnojili je v splošnem interesu, ker je od gnojenja s fosfati odvisna prehrana. Doslej nas je s fosfatnimi gnojili zalagalo inozemstvo, toda med vojno je nemogoče dobivati fosfatna gnojila iz inozemstva. Fosfatna gnojila, ki jih pridobivamo v državi t. j. tomaževa žlindra, ne zadostujejo, zato je nastalo veliko pomanjkanje fosfatnih gnojil. Preiskave, ki so se vršile v zadnjem času, so pa dale upanje, da bi se potrebno fosfatno gnojilo dobivalo po raznih jamah, kjer se nahajajo plasti ki vsebujejo fosfat. Z ozirom na splošnost se ne more prepustiti, da bi se pridobivanja fosfatnih gnojil polastila zasebna špekulacija, temveč naj to oskrbuje država. — Prav bi bilo, da bi se to izvršilo. Kaj bo pa zbornica iz predloženega načrta naredila, bomo še poročali.

Težave prehrane občuti vedno bolj tudi Anglija. Z novimi naredbami se omejuje vživanje mesa, kruha, sladkorja in masti. Dva brezmesna dneva na teden v gostilnah sta vpeljana.

Draga perutnina. Na zagrebškem trgu stane kokoš 40 kron, raca 70 kron, pura 60 kron.

Znižanje sladkorne kvote na Ogrskem. Iz Budimpešte se poroča, da se namerava znižati kvota sladkorja na polovico, ker se je mnogo sladkorne pese pokvarilo vsled pomanjkanja premoga. Tvornice je niso mogle o pravem času podelati. Nedavno je bila kvota znižana za eno četrtno.

Posledice vojnega gospodarstva. Ker so se premoženjske razmere jako izpremenile med vojsko, je tudi v prometu nepremičnin nastal preobrat. V Zagrebu je bilo tekem leta 1917 kupljenih hiš za 43,605.816 K, to je za deset milijonov več kakor l. 1916. Promet vedno raste. In v Zagrebu nimajo niti še davščine od prirastka na vrednost nepremičnin!

Olje in maščoba. Eno najbolj žalostnih poglavij našega vojnega gospodarstva je olje in maščoba. O jedilni maščobi to pot ne govorimo. O tem vsak dovolj ve, ki se je zastonj trudil, da bi za svojo kuhinjo dobil kaj masti in zabele, pa se mu ni posrečilo in je nezabeljeno jedel in še je. Ustanovila se je pa tudi posebna centrala za olje in maščobo za tehnično uporabo v obiti. V mirnih časih smo tako maščobo dobivali le deloma doma, velik del se je uvozil iz tujine. L. 1913. smo uvozili iz raznih dežel oljnatih semen 2,359.645

stotov, olja 167.423 stotov, jedilne masti 71.282 stotov, masti v obrtne namene 656.582 stota. Če računamo, da se iz oljnatih semen izpreša povprečno 35%, tedaj imamo iz uvoza za prejšnja leta 1,730.000 stotov. Koliko se je v naši državi pridobilo, se da le približno določiti, in to bi bilo: Svinjske masti 780.000, surovega masla 1,126.000, loja od govedí in jarcev 235.000, repnega olja 40.500, lanenega olja 26.200, olivnega olja 25.600, bučnega olja 22.000, od solnčnic 2650, iz kosti 44.200 stotov. To da skupaj 2,302.150 stotov. Ker se je svinjska mast in surovo maslo moralo porabiti za ljudsko prehrano in ni prišlo v to centralo za olje in maščobo, je imela na razpolago z vsem skupaj 2,126.150 stotov. — Vsled vojske se je seveda veliko več porabilo, nego normalno, a ves dovoz iz tujine je prenehal. Loja od govedí se je dobilo mnogo manj kakor pričakovano, ravno tako je bilo pri repnem in lanenem olju. To je pripisati pomanjkanju krmil in delavcev in zmanjšani obdelavi z lanenimi semeni. Vpeljali so pri mletju zapoved, da se morajo vse kali iz turšice in pšenice najprej izmleti, in te se morajo oddati za prešanje olja, ker so te kali, kakor znano, jako oljnat. To se je z velikim trudom delalo, a ker so te kali jako majhne, tudi uspeh ni bil bogve kako velik. Tudi uspeh od lanu, maka in solnčnic je zaostal za pričakovanimi množinami. Izšla je celo zapoved, da se morajo tudi pečke od sadja in od grozdja porabiti za prešanje olja. Če se vzame končna množina, ki jo ima po vseh teh naporih centrala za olje in maščobo od leta 1917 na razpolago, ostane samo 156.000 stotov, in to je ena desetina resnične potrebe za tehnične svrhe. Iz tega se razume, zakaj so vsa mazila postala tako redka, kajti iz te množine se morajo preskrbeti vse železnice, rudniki, usnjarije, tovarne za sukno, za milo, za konzerve, za barve itd. Samo tiste dobe kaj, ki delajo za javne namene. Kaj ostane še za druge? Skoraj nič. Zasebna industrija je vsled tega brez olja in maščobe, ali si jo more pa samo za neznanske cene po ovinikih dobaviti.

Aluminij v Dalmaciji in Istri. Avstrijski erar si je pridobil v Dalmaciji in v Istri pravico, kopati aluminij. V Dalmaciji nameravajo postaviti veliko tovarno za aluminij. Vdeležje se sledeče tvrdke: Krupp, Wetzler, Vodna centrala na Krki in razne dunajske banke.

Železniški tarifi se zvišajo tudi na Ogrskem.

Gladna deca iz Bosne na Hrvaško. V nekaterih krajih v Bosni je velika lakota. Iz takih krajev pošiljajo otroke v Banovino koder jih prehranijo.

Za tri mesece moke naprej dobi na karte vsaka oseba od mestne aprovizacije v Zagrebu.

Sežiganje mrličev. Svobodomiselci so v avstrijskem parlamentu nastopili zopet z zahtevo, da se naj vpelje sežiganje mrličev. Na Nemškem pa krematorije zapirajo, ker porabijo toliko premoga, da je v škodo drugemu prebivalstvu, ki nima premoga za dnevno potrebo.

Mlini na deželi. Minister Höfer je izjavil da namerava zapreti mline na deželi, ki meljejo za plačo. Rekel je, da so deželne vlade že dobile nalog, da naj tam, koder razmere to dopuščajo, zapro male mline na deželi, zlasti tiste, ki se kaj pregreše zoper naredbe. K temu pripomnimo, da je bil že pred več kot enim letom v svetu za prehrano sprejet tak predlog, ki je bila pa na nov predlog dr. Lampeta zopet ovržen. Dr. Lampe je dokazoval, da bi to pomenilo neznansko otežitev prehrane na deželi, ne da bi drugim slojem kaj koristilo.

To so uvideli tudi taki člani tega sveta, ki sicer niso prijatelji kmeta, in se je zadeva opustila. Čemu sedaj zopet priti s takimi zahtevami, ki morajo pripraviti kmečko prebivalstvo do obupa? Že vpeljava mlevskih kart je kmečkemu prebivalstvu prinesla velikansko otežkočenje prehrane, neštivilne sitnosti in zamudo časa. Če bi se pa mlina na deželi popolnoma zaprli in bi bilo vse kmečko prebivalstvo navezano edino le na nakazila moke potom državne aprovizacije, bi nastala na kmetih lakota, ker na kmetih nimajo ljudje časa, se nastavlja in ure daleč hoditi po prgišče moke ali košček kruha, ampak morajo delati. Naj bodo vendar vsi stanovi toliko razumni, da se onemu, ki kruh pri elujejo, mora dati tudi vasselje do dela in možnost do dela, ker sicer bo vsem kruha še bolj manjkalo, kakor sedaj. Slednjič imajo pa tudi mlinarji, ki so obrtniki davkoplačevalci, pravico zahtevati, da se njihov obrt čisto ne uniči!

Prepoved prašiče kljati. Deželna vlada je zaplenila vse prašiče za Deželno mesto za klavno živino in prepovedala vsak zakol doma. Ker je še dosti posestnikov, ki še niso zaklali za domačo porabo, smo poprašali pri deželni vladi, kaj je s temi. Ti posestniki naj zaprosijo pri Deželnem mestu za klavno živino v Ljubljani s potrdilom županstva, da se kolje za domačo porabo, na kar se bo izdalo dovoljenje. Toliko za danes o tej stvari.

Vojno kreditni zavod za južne dežele se je ustanovil. V odboru sta za Kranjsko Ivan Traven, ravnatelj Zadrúžne Centrale in dr. vitez pl. Schoepl, ravnatelj Kranjske hranilnice.

Tretja zveza Trsta z Dunajem. Listi so poročali, da se je obrnilo mesto Trst do dunajskega mesta s prošnjo za pomoč, da se zgradi tretja zveza Trsta z Dunajem. Del te nove železniške zveze naj bi tvorila doseđanja proga Dunaj-Aspang-Fehring, na Štajerskem. Od tu naj bi se zgradila nova proga preko Ptujja, Celja, Ljubljane, Vrhnike v Trst. Drugi so pa za progo preko Brežic po krški dolini čez Novomesto in Žuženberg proti St. Petru na Krasu. Državni poslanci naj pazijo, da se nameravana proga tako zgradi, da bo celi deželi v čim večjo korist!

Cene tobačnih izdelkov so sedaj naslednje: Regalia media 50 vin., trabuko 44 vin., britanika 36 vin., viržinke 24 vin., kuba 22 vin., brazilske viržinke 18 vin., portoriko 16 vin., kratke 12 vin., svalčice egiptovske 16 vin., sport 6 vin in pol, fini ogrski tobak za svalčice 2 K 50 v, hercegovina 25 g 1 K 80 vin., fini turški 3 K; navadni tobak ovoj 14 vin.

Zahteve agrarnih poslancev. Agrarni poslanci vseh dežel so imeli dne 24. t. m. sestanek. Povabili so tudi ministre. Prišla sta ministrski predsednik Seydler in poljedelski minister Sylva-Tarouca. Minister za prehrano je poslal k zborovanju svojega uradnika. Vlada je slišala nekaj govorov. V sprejeti resoluciji se pa zahteva: Ker se v kmečkih mlinih žito ne izmelje do dobra naj se razpečava določena množina moke za tiste, ki se z moko sami preskrbujejo in one, ki se ne. Protestiramo naj odločneje proti nagajivemu rekviriranju in zahtevamo, da se domače in kmečke mline pusti odprte. V mestih naj se potratno uživanje mesa ustavi. Pri porazdeljevanju krmil in umetnih gnojil se naj postopa pravično. Protestiramo, da se sladkor in petrolej dobi le, ako se izmenjajo za kmečke pridelke: Zahtevamo, da vlada oskrbi obleko in obutev za kmečko prebivalstvo; dovoli pa se, da sme kmetovalec dati v ustroj kožo doma zaklanih živali itd. Da bi le ne ostalo samo pri besedah!

O splošni uravnavi porabljanja žita in mlinjskih izdelkov je izdal deželni predsednik na Kranjskem sledeči ukaz: O porabljanju kruha in moke se izdajajo tedenske in potne izkaznice. — Izdajajo se uradno in veljajo za eno osebo. Tedenske izkaznice se izdajajo vsakokrat za dva tedna in veljajo za oba koledarska tedna, ki sta na njej označena. Tedenske izkaznice se glase na 2520 g kruha in 500 g moke. Mesto moke se smejo oddajati proti tedenskim izkaznicam tudi drugi mlinjski izdelki v isti količini. Potna izkaznica se glasi na koledarski dan in na 240 g kruha ali na 180 g kruha in 40 g moke. Osebe, ki se popolnoma prehranjujejo v človekoljubnih in dobroteljskih zavodih, učiteljskih in odgojevaliških, v prisilnih delavnicah, jetnišnicah,

zavetiščih itd. ne dobe izkaznic. Te zavode določiti pristoji političnim okrajnim oblastvom (mestnemu magistratu). Ti zavodi smejo dobivati kruh in moko v okviru dovoljene porabne množine brez izkaznice proti lastnemu, z zavodovim pečatom opremljenemu potrdilu; v teh potrdilih mora biti navedeno število v zavodu oskrbovanih oseb in teža dobavljene količine kruha in moke, ter morajo z njimi peki in trgovci z moko za nadomestilo za odrezke izkaznic ravno tako postopati kakor s temi. Dajati težko bolnim osebam ugodnosti pri prejemanju mlinjskih izdelkov je pridržano deželni vladi. Z zdravniškimi spričevali opremljene prošnje, je neposrednje vložiti pri deželni vladi. — Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidna vrsta in stopnja bolezni.

Častni kanonik dekan Janez Novak.

v Radovljici je v sredo dne 30. januarija v starosti 76 let na pljučnici umrl. Pogreb je bil včeraj ob 11. dopoldne v Radovljici. Pokojni kanonik Novak je bil kremenit značaj, neumorno delaven za cerkev in za ljudstvo in si je pridobil za radovljiško dekanijo ogromnih zaslug, tako, da bo ostal gorenjskemu ljudstvu v trajnem spominu. Krasno je z lastnimi žrtvami renoviral radovljiško dekanijsko cerkev, sezidal „Društveni Dom“ in pospeševal vsako ljudsko delo v svoji dekaniji. Politično je bil neomajen značaj. Blag mu spomin!

Kupijo se
„Jurčičevi zbrani spisi.“

Ponudbe na upravo „Resnice“

Kupi se
različno poljsko orodje

**lopate, plugi, motike
konjska oprava itd.**

Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kupi se
**gradbeni material vsake vrste
po najboljših cenah.**

Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Iščejo se
**odeje za kritje železniških voz,
vreče vsake vrste, vrvi, motvoz,**
Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo fer uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

r. z. z o. z.

naznanja, da je svoj obrat preselila iz dosedanjih prostorov na **Starem trgu št. 19**, v prostore bivše tiskarne Dragotina Hribarja, zadnji čas „Zvezna tiskarna“

na Dunajsko cesto šte. 9.